

UREDBA KOMISIJE (EU) 2023/1067**z dne 1. junija 2023****o uporabi člena 101(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije za nekatere skupine sporazumov o specializaciji****(Besedilo velja za EGP)**

EVROPSKA KOMISIJA JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije

ob upoštevanju Uredbe Sveta (EGS) št. 2821/71 z dne 20. decembra 1971 o uporabi člena 85(3) Pogodbe za skupine sporazumov, sklepov in usklajenih ravnanj ⁽¹⁾ in zlasti člena 1(1), točka (c), Uredbe,po objavi osnutka te uredbe ⁽²⁾,

po posvetovanju s Svetovalnim odborom za omejevalna ravnanja in prevladujoče položaje,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Uredba (EGS) št. 2821/71 pooblašča Komisijo, da z uredbo določi uporabo člena 101(3) Pogodbe za nekatere skupine sporazumov, sklepov in usklajenih ravnanj, ki spadajo na področje uporabe člena 101(1) Pogodbe in katerih predmet je specializacija, vključno s sporazumi, potrebnimi za doseg take specializacije.
- (2) Uredba Komisije (EU) št. 1218/2010 ⁽³⁾ opredeljuje skupine sporazumov o specializaciji, za katere je Komisija štela, da običajno izpolnjujejo pogoje iz člena 101(3) Pogodbe. Navedena uredba preneha veljati 30. junija 2023. Glede na splošne pozitivne izkušnje z uporabo navedene uredbe ter rezultate ocene navedene uredbe je primerno sprejeti novo uredbo o skupinskem izvzetju.
- (3) Namen te uredbe je zagotoviti učinkovito varstvo konkurence in ustrezno pravno varnost za podjetja. Pri uresničevanju navedenih ciljev bi bilo treba upoštevati potrebo po čim večji možni poenostavitvi upravnega nadzora in pravnega okvira.
- (4) Za uporabo člena 101(3) Pogodbe z uredbo ni treba opredeliti tistih sporazumov, ki bi lahko spadali na področje uporabe člena 101(1) Pogodbe. Pri posamičnem ocenjevanju sporazumov iz člena 101(1) Pogodbe je treba upoštevati več dejavnikov, predvsem strukturo upoštevnega trga.
- (5) Ugodnost izvzetja, ki ga določa ta uredba, bi morala biti omejena na tiste sporazume, za katere se lahko z dovolj gotovosti domneva, da izpolnjujejo pogoje iz člena 101(3) Pogodbe. Pod določeno stopnjo tržne moči je za uporabo člena 101(3) Pogodbe praviloma mogoče domnevati, da bodo pozitivni učinki sporazumov o specializaciji prevladali nad negativnimi učinki na konkurenco.
- (6) To uredbo bi bilo treba uporabljati za sporazume, ki se nanašajo na proizvodnjo blaga in pripravo storitev. Priprava storitev se nanaša na dejavnosti, ki se izvajajo v verigi pred zagotavljanjem storitev strankam (na primer sodelovanje pri oblikovanju ali upravljanju platforme, prek katere se bo zagotavljala storitev). Zagotavljanje storitev strankam ne spada na področje uporabe te uredbe, razen če se pogodbeni stranke dogovorijo, da bodo skupaj zagotavljale storitve, pripravljene na podlagi sporazuma o specializaciji.

⁽¹⁾ UL L 285, 29.12.1971, str. 46.

⁽²⁾ UL C 120, 15.3.2022, str. 1.

⁽³⁾ Uredba Komisije (EU) št. 1218/2010 z dne 14. decembra 2010 o uporabi člena 101(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije za nekatere skupine sporazumov o specializaciji in usklajena ravnanja (UL L 335, 18.12.2010, str. 43).

- (7) Za sporazume o specializaciji je najverjetneje, da bodo prispevali k izboljšanju proizvodnje blaga, priprave storitev ali distribucije blaga in storitev, če se znanja, sredstva ali dejavnosti pogodbenih strank dopolnjujejo, saj jim v tem primeru sporazum omogoča, da se osredotočijo na proizvodnjo določenih proizvodov ali pripravo določenih storitev ter tako poslujejo učinkoviteje in proizvode dobavljajo po nižjih cenah. Če je konkurenca učinkovita, je verjetno, da bo potrošnikom zagotovljen pravičen delež doseženih koristi.
- (8) Takšne koristi lahko kot prvo izhajajo iz sporazumov, na podlagi katerih ena ali več pogodbenih strank v celoti ali delno opusti proizvodnjo nekaterih proizvodov ali pripravo nekaterih storitev v korist druge pogodbene stranke ali strank (t. i. enostranska specializacija); kot drugo iz sporazumov, na podlagi katerih dve ali več pogodbenih strank v celoti ali delno opusti proizvodnjo nekaterih, vendar različnih, proizvodov ali pripravo nekaterih, vendar različnih, storitev v korist druge pogodbene stranke ali strank (t. i. vzajemna specializacija), in kot tretje iz sporazumov, na podlagi katerih se dve ali več pogodbenih strank dogovori o skupni proizvodnji nekaterih proizvodov ali pripravi nekaterih storitev (t. i. skupna proizvodnja).
- (9) Uporaba te uredbe za sporazume o enostranski in vzajemni specializaciji bi morala biti omejena na primere, ko so pogodbene stranke dejavne na istem proizvodnem trgu. Vendar pa ni nujno, da so pogodbene stranke dejavne na istem geografskem trgu. Poleg tega koncepta enostranske in vzajemne specializacije ne bi smela pomeniti, da mora pogodbeni stranka zmanjšati zmogljivost, ampak je dovolj, če zmanjša obseg proizvodnje.
- (10) Da bi zagotovili uresničitev prednosti specializacije, ne da bi pri tem ena od pogodbenih strank popolnoma zapustila trg, ki je v verigi za proizvodnjo, bi morala ta uredba za sporazume o enostranski in vzajemni specializaciji veljati le, če določajo obveznosti dobave in nabave. Obveznosti dobave in nabave so lahko izključne narave, vendar to ni nujno.
- (11) Ta uredba bi se morala uporabljati za sporazume o skupni proizvodnji, ki jih sklenejo pogodbene stranke, ki so že dejavne na istem proizvodnem trgu, pa tudi pogodbene stranke, ki želijo vstopiti na proizvodni trg s sporazumom o skupni proizvodnji. Koncept sporazuma o skupni proizvodnji ne bi smel pomeniti, da morajo pogodbene stranke zmanjšati svoje dejavnosti proizvodnje blaga ali priprave storitev zunaj področja uporabe predvidenega skupnega dogovora.
- (12) Domneva se lahko, da bodo v primeru, ko delež pogodbenih strank na upoštevnem trgu za proizvode, ki so predmet sporazuma o specializaciji, ne presega določene ravni, taki sporazumi praviloma privedli do gospodarskih koristi v obliki ekonomije obsega, ekonomije povezanih proizvodov ali boljših proizvodnih tehnologij, pri tem pa potrošnikom zagotavljali pravičen delež doseženih koristi.
- (13) Če so proizvodi, ki jih zajema sporazum o specializaciji, vmesni proizvodi, ki jih kot vložek za lastno proizvodnjo proizvodov nižje v verigi v celoti ali delno uporablja ena ali več pogodbenih strank, te proizvode pa nato prodaja na trgu, mora biti izvzetje, ki ga določa ta uredba, pogojeno tudi s tem, da delež pogodbenih strank na upoštevnem trgu za te proizvode nižje v verigi ne presega določene ravni. V navedenem primeru bi z upoštevanjem tržnega deleža pogodbenih strank zgolj na ravni vmesnih proizvodov prezrli potencialno tveganje zapiranja trga ali zviševanja cen vhodnega materiala za konkurente na ravni proizvodov nižje v verigi.
- (14) Vendar ni mogoče domnevati, da so sporazumi o specializaciji zajeti s področjem uporabe člena 101(1) Pogodbe ali da ne izpolnjujejo pogojev člena 101(3) Pogodbe, če je presežen prag tržnega deleža, določen s to uredbo, ali če niso izpolnjeni drugi pogoji iz te uredbe. V takih primerih je treba sporazum o specializaciji posamično presoјati na podlagi člena 101 Pogodbe.
- (15) Izvzetje, uvedeno s to uredbo, se ne bi smelo uporabljati za sporazume, s katerimi se določajo omejitve, ki niso nujne za doseganje pozitivnih učinkov, ki izhajajo iz sporazumov o specializaciji. Sporazume, ki vsebujejo nekatere vrste hudega omejevanja konkurence, kot so med drugim določanje cen, zaračunanih tretjim osebam, omejevanje obsega proizvodnje ali prodaje in dodelitev trgov ali strank, bi bilo načeloma treba izključiti iz ugodnosti izvzetja, uvedenega s to uredbo, ne glede na tržni delež pogodbenih strank.

- (16) Prag tržnega deleža, izključitev nekaterih sporazumov iz skupinskega izvzetja in pogoji, določeni v tej uredbi, na splošno zagotavljajo, da sporazumi, za katere se uporablja skupinsko izvzetje, pogodbenim strankam ne omogočajo, da bi izključile konkurenco glede znatnega dela zadevnega blaga ali storitev.
- (17) V tej uredbi bi bilo treba navesti značilne situacije, v katerih se lahko odvzem ugodnosti uvedenega izvzetja v skladu s členom 29 Uredbe Sveta (ES) št. 1/2003 (*) šteje za primernega.
- (18) Zaradi poenostavitve sklepanja sporazumov o specializaciji, ki lahko vplivajo na strukturo pogodbenih strank, bi bilo treba obdobje veljavnosti te uredbe določiti na 12 let –

SPREJELA NASLEDNJO UREDBO:

Člen 1

Opredelitev pojmov

1. V tej uredbi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:
- (1) „sporazum o specializaciji“ pomeni sporazum o enostranski specializaciji, sporazum o vzajemni specializaciji ali sporazum o skupni proizvodnji;
- (a) „sporazum o enostranski specializaciji“ pomeni sporazum med dvema ali več pogodbenimi strankami, ki so dejavne na istem proizvodnem trgu, na podlagi katerega pogodbeni stranka ali več pogodbenih strank soglaša, da bodo v celoti ali delno opustile proizvodnjo nekaterih proizvodov ali da se bodo vzdržale proizvodnje teh proizvodov in da jih bodo nabavljale pri drugi pogodbeni stranki ali drugih pogodbenih strankah, ki soglašajo, da bodo te proizvode proizvajale in dobavljale;
- (b) „sporazum o vzajemni specializaciji“ pomeni sporazum med dvema ali več pogodbenimi strankami, ki so dejavne na istem proizvodnem trgu, na podlagi katerega dve ali več pogodbenih strank vzajemno soglaša, da bodo v celoti ali delno opustile proizvodnjo ali se vzdržale proizvodnje nekaterih, vendar različnih, proizvodov in da jih bodo nabavljale pri eni ali več drugih pogodbenih strank, ki soglašajo, da bodo te proizvode proizvajale in dobavljale;
- (c) „sporazum o skupni proizvodnji“ pomeni sporazum, na podlagi katerega dve ali več pogodbenih strank soglaša, da bodo skupaj proizvajale nekatere proizvode;
- (2) „sporazum“ pomeni sporazum med podjetji, sklep podjetniškega združenja ali usklajeno ravnanje;
- (3) „proizvod“ pomeni blago ali storitev, vključno z vmesnimi proizvodi ali storitvami in končnimi proizvodi ali storitvami, razen storitev distribucije in najema;
- (4) „proizvodnja“ pomeni proizvodnjo blaga ali pripravo storitev, vključno prek podizvajalcev;
- (5) „priprava storitev“ pomeni dejavnosti, ki se izvajajo v verigi pred zagotavljanjem storitev strankam;
- (6) „proizvod, ki je predmet sporazuma o specializaciji“ pomeni proizvod, ki je proizveden na podlagi sporazuma o specializaciji;
- (7) „proizvod nižje v verigi“ pomeni proizvod, za katerega ena ali več pogodbenih strank uporablja proizvod, ki je predmet sporazuma o specializaciji, in ki ga te pogodbene stranke prodajajo na trgu;
- (8) „upoštevni trg“ pomeni upoštevni proizvodni in geografski trg, na katerega spadajo proizvodi, ki so predmet sporazuma o specializaciji, če pa so proizvodi, ki so predmet sporazuma o specializaciji, vmesni proizvodi, ki jih kot vložek za lastno proizvodnjo proizvodov nižje v verigi v celoti ali delno uporablja ena ali več pogodbenih strank, pa pomeni tudi upoštevni proizvodni in geografski trg, na katerega spadajo proizvodi nižje v verigi;

(*) Uredba Sveta (ES) št. 1/2003 z dne 16. decembra 2002 o izvajanju pravil konkurence iz členov 81 in 82 Pogodbe (UL L 1, 4.1.2003, str. 1).

- (9) „konkurenčno podjetje“ pomeni dejanskega ali potencialnega konkurenta:
- (a) „dejanski konkurent“ pomeni podjetje, dejavno na istem upoštevnem trgu;
 - (b) „potencialni konkurent“ pomeni podjetje, za katero je mogoče realno in ne zgolj teoretično domnevati, da bi brez sporazuma o specializaciji v največ treh letih verjetno izvedlo potrebne dodatne naložbe ali prevzelo druge potrebne stroške za vstop na upošteveni trg;
- (10) „obveznost izključne dobave“ pomeni obveznost, v skladu s katero se proizvodi, ki so predmet sporazuma o specializaciji, ne dobavljajo nobenemu konkurenčnemu podjetju razen pogodbeni stranki ali pogodbenim strankam sporazuma o specializaciji;
- (11) „obveznost izključne nabave“ pomeni obveznost, v skladu s katero se proizvodi, ki so predmet sporazuma o specializaciji, nabavljajo le pri pogodbeni stranki ali pogodbenih strankah sporazuma o specializaciji;
- (12) „skupno“ v okviru distribucije pomeni dejavnosti, ki:
- (a) jih izvaja skupna ekipa, organizacija ali podjetje; ali
 - (b) jih izvaja distributer, ki je tretja oseba in ki jo skupaj določijo pogodbene stranke, na izključni ali neizključni podlagi, če ta tretja oseba ni konkurenčno podjetje;
- (13) „distribucija“ pomeni prodajo in dobavo proizvodov, ki so predmet sporazuma o specializaciji, strankam, vključno s trženjem teh proizvodov.

2. V tej uredbi izraza „podjetje“ in „pogodbena stranka“ vključujeta njuna povezana podjetja. „Povezana podjetja“ pomeni:

- (1) podjetja, v katerih ima pogodbeni stranka sporazuma o specializaciji neposredno ali posredno eno ali več naslednjih pravic ali pooblastil:
- (a) pooblastilo, da uveljavlja več kot polovico glasovalnih pravic;
 - (b) pooblastilo, da imenuje več kot polovico članov nadzornega sveta, uprave ali organov, ki pravno zastopajo podjetje,
 - (c) pravico upravljanja poslov podjetja;
- (2) podjetja, ki imajo nad pogodbeno stranko sporazuma o specializaciji neposredno ali posredno eno ali več pravic ali pooblastil iz točke 1;
- (3) podjetja, v katerih ima podjetje iz točke 2 neposredno ali posredno eno ali več pravic ali pooblastil iz točke 1;
- (4) podjetja, v katerih ima pogodbeni stranka sporazuma o specializaciji skupaj z enim ali več podjetji iz točk 1, 2 ali 3 oziroma v katerih imata dve ali več slednjih podjetij skupaj eno ali več pravic ali pooblastil iz točke 1;
- (5) podjetja, v katerih imajo skupaj eno ali več pravic ali pooblastil iz točke 1:
- (a) pogodbene stranke sporazuma o specializaciji ali njihova zadevna povezana podjetja iz točk 1 do 4, ali
 - (b) ena ali več pogodbenih strank sporazuma o specializaciji ali eno ali več njihovih povezanih podjetij iz točk 1 do 4 in ena ali več tretjih oseb.

Člen 2

Izvzetje

1. V skladu s členom 101(3) Pogodbe in ob upoštevanju določb te uredbe se člen 101(1) Pogodbe ne uporablja za sporazume o specializaciji.

2. Izvzetje, določeno v odstavku 1, se uporablja, kolikor taki sporazumi vsebujejo omejitve konkurence, ki spadajo na področje uporabe člena 101(1) Pogodbe.
3. Izvzetje, določeno v odstavku 1, se uporablja tudi za sporazume o specializaciji, ki vključujejo določbe o prenosu pravic intelektualne lastnine ali izdaji licenc zanje eni ali več pogodbenim strankam, če so navedene določbe neposredno povezane z izvajanjem sporazuma ter so za njegovo izvajanje nujne in niso glavni predmet sporazuma.
4. Izvzetje, določeno v odstavku 1, se za sporazume o specializaciji uporablja tudi, kadar:
 - (a) pogodbene stranke sprejmejo obveznost izključne nabave ali izključne dobave ali
 - (b) pogodbene stranke proizvode, ki so predmet sporazuma o specializaciji, distribuirajo skupaj.

Člen 3

Prag tržnega deleža

1. Izvzetje, določeno v členu 2, se uporablja pod pogojem, da skupni tržni delež pogodbenih strank ne presega 20 % na upoštevnem trgu ali upoštevnih trgih, na katere spadajo proizvodi, ki so predmet sporazuma o specializaciji.
2. Če so proizvodi, ki so predmet sporazuma o specializaciji, vmesni proizvodi, ki jih kot vložek za lastno proizvodnjo proizvodov nižje v verigi v celoti ali delno uporablja ena ali več pogodbenih strank, ki proizvedene proizvode tudi prodajajo, se izvzetje, določeno v členu 2, uporablja le, če sta izpolnjena oba naslednja pogoja:
 - (a) skupni tržni delež pogodbenih strank ne presega 20 % na upoštevnem trgu ali upoštevnih trgih, na katere spadajo proizvodi, ki so predmet sporazuma o specializaciji;
 - (b) skupni tržni delež pogodbenih strank ne presega 20 % na upoštevnem trgu ali upoštevnih trgih, na katere spadajo proizvodi nižje v verigi.

Člen 4

Uporaba praga tržnega deleža

Za namen uporabe praga tržnega deleža iz člena 3 veljajo naslednja pravila:

- (a) tržni deleži se izračunajo na podlagi podatkov o vrednosti prodaje na trgu; če podatki o vrednosti prodaje na trgu niso na razpolago, se lahko uporabijo ocene, ki temeljijo na drugih zanesljivih tržnih informacijah, vključno z obsegom prodaje na trgu;
- (b) tržni deleži se izračunajo na podlagi podatkov za predhodno koledarsko leto, ali če predhodno koledarsko leto ni reprezentativno za položaj pogodbenih strank na upoštevnem trgu ali upoštevnih trgih, se tržni deleži izračunajo kot povprečje tržnih deležev pogodbenih strank v treh predhodnih koledarskih letih;
- (c) tržni delež podjetij iz člena 1(2), točka 5, se enakomerno razdeli med podjetja, ki imajo eno ali več pravic ali pooblastil iz člena 1(2), točka 1;
- (d) če tržni deleži iz člena 3 na začetku ne presegajo 20 %, pozneje pa se zvišajo nad to raven na vsaj enem od upoštevnih trgov, se izvzetje, določeno v členu 2, še naprej uporablja dve zaporedni koledarski leti po letu, v katerem je bil prvič presežen 20-odstotni prag.

Člen 5

Najresnejše omejitve

Izvetje, določeno v členu 2, se ne uporablja za sporazume o specializaciji, katerih posredni ali neposredni cilj je samostojno ali v kombinaciji z drugimi dejavniki pod nadzorom pogodbenih strank kar koli od naslednjega:

- (a) določanje cen pri prodaji proizvodov, ki so predmet sporazuma o specializaciji, tretjim osebam, razen določanja cen, zaračunanih neposrednim strankam v okviru skupne distribucije;
- (b) omejevanje obsega proizvodnje ali prodaje, razen:
 - (i) določb o dogovorjeni količini proizvodov v okviru sporazumov o enostranski ali vzajemni specializaciji;
 - (ii) določanja zmogljivosti in obsega proizvodnje v okviru sporazuma o skupni proizvodnji;
 - (iii) določanja prodajnih ciljev v okviru skupne distribucije;
- (c) dodelitev trgov ali strank.

Člen 6

Odvzem ugodnosti izvetja v posameznih primerih s strani Komisije

1. Komisija lahko na podlagi člena 29(1) Uredbe (ES) št. 1/2003 odvzame ugodnost izvetja, uvedenega s to uredbo, če v posameznem primeru ugotovi, da ima sporazum o specializaciji, za katerega se uporablja izvetje, uvedeno s to uredbo, kljub temu učinke, ki so nezdržljivi s členom 101(3) Pogodbe.
2. Komisija lahko na podlagi člena 29(1) Uredbe (ES) št. 1/2003 odvzame ugodnost izvetja, uvedenega s to uredbo, zlasti kadar je upoštevni trg zelo koncentriran in je konkurenca že šibka, na primer zaradi enega ali več naslednjih dejavnikov:
 - (a) tržnega položaja drugih posameznih udeležencev na trgu;
 - (b) povezav med drugimi udeleženci na trgu, ki nastanejo zaradi vzporednih sporazumov o specializaciji;
 - (c) povezav med pogodbenimi strankami in drugimi udeleženci na trgu.

Člen 7

Odvzem ugodnosti izvetja v posameznih primerih s strani organa države članice, pristojnega za konkurenco

Organ države članice, pristojen za konkurenco, lahko odvzame ugodnost izvetja, uvedenega s to uredbo, če so izpolnjeni pogoji iz člena 29(2) Uredbe (ES) št. 1/2003.

Člen 8

Prehodno obdobje

Prepoved iz člena 101(1) Pogodbe se ne uporablja od 1. julija 2023 do 30. junija 2025 za sporazume, ki 30. junija 2023 že veljajo in ne izpolnjujejo pogojev za uporabo izvetja, uvedenega s to uredbo, izpolnjujejo pa pogoje za uporabo izvetja, uvedenega z Uredbo (EU) št. 1218/2010.

*Člen 9***Začetek veljavnosti in uporaba**

Ta uredba začne veljati 1. julija 2023.

Uporablja se do 30. junija 2035.

Ta uredba je v celoti zavezujoča in se neposredno uporablja v vseh državah članicah.

V Bruslju, 1. junija 2023

Za Komisijo
predsednica
Ursula VON DER LEYEN
